

WPROWADZENIE

Analizując problem bezpieczeństwa w wielorakim ujęciu, stwierdzić można, iż w demokratycznych krajach współczesnego świata jego zagwarantowanie jest podstawowym prawem wszystkich obywateli, a zarazem stanowi jedno z głównych zadań administracji publicznej. Tak też jest w przypadku naszego państwa, które na podstawie art. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. zapewnia wolności, prawa oraz bezpieczeństwo obywateli.¹ Skoro zapis taki znajduje się w ustawie zasadniczej, trudno jest zakwestionować ważność roli, jaką odgrywa bezpieczeństwo dla człowieka oraz całego narodu. Myśl ta stanowić może kolejny, wśród wielu występujących w literaturze naukowej, argument, iż poczucie bezpieczeństwa oraz jego rzeczywiste istnienie, stanowi podstawę do funkcjonowania, a także bazę do rozwoju zarówno jednostki, jak i całego społeczeństwa.

Współczesne „społeczeństwo ryzyka” żyje w rzeczywistości dynamicznej, złożonej, czasem nieprzewidywalnej i niepewnej, ukształtowanej przez globalizację, postęp technologiczny, procesy demograficzne oraz zmiany zachodzące w środowisku naturalnym. W rzeczywistości tej możemy mieć do czynienia z wieloma zagrożeniami, dotyczącymi różne grupy społeczne i środowiska, takimi jak: konflikty na tle etnicznym lub religijnym oraz antagonizmy związane z procesami migracyjnymi, konflikty społeczne spowodowane głównie czynnikami ekonomicznymi, załamanie się systemu ubezpieczeń społecznych będące m.in. efektem procesów demograficznych, przestępczość zorganizowana, awarie przemysłowe, katastrofy transportowe czy naturalne.

Rolę i zadania administracji rządowej oraz administracji samorządu terytorialnego w zapewnieniu bezpieczeństwa obywateli Rzeczypospolitej Polskiej regulują szczegółowo akty prawne, a w nich ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej,² ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,³ ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym,⁴ ustawa z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie województwa,⁵ ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym⁶ oraz odpowiednie akty wykonawcze. Wymienione dokumenty nie wyczerpują jednak wszystkich przepisów zawartych w ustawodawstwie polskim, określających obowiązki państwa polskiego w zapewnieniu bezpieczeństwa. Zadania, o których mowa, realizowane są w zakresie utrzymania porządku publicznego oraz ochrony przed zagrożeniami występującymi w wielu sferach życia społecznego, między innymi zdrowotnej, kulturowej, etnicznej, ekologicznej oraz gospodarczej.

Należy zwrócić w tym miejscu uwagę na istotne znaczenie treści przepisów prawnych, stanowiących podstawę do wykonywania zadań przez władze rządowe i samorząd terytorialny w zapewnieniu bezpieczeństwa obywateli. Prawidłowe

¹ Zob. Art. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. Dz. U. z 1997 r., nr 78, poz. 483, z późn. zm.

² Dz. U. z 2012 r., poz. 461 z późn. zm.

³ Dz. U. z 2013 r., poz. 594 z późn. zm.

⁴ Dz. U. z 2013 r., poz. 595, 645 z późn. zm.

⁵ Dz. U. z 2013 r., poz. 596, 645 z późn. zm.

⁶ Dz. U. z 2007 r., nr 89, poz. 590 z późn. zm.

i precyzyjne sformułowanie zapisów w ustawach oraz dokumentach wykonawczych, wola przedstawicieli władzy ustawodawczej do konsultacji tworzonego prawa z określonymi środowiskami i grupami społecznymi, a także oparcie się na wnikliwych analizach doświadczeń oraz otaczającej nas rzeczywistości przyczynić się mogą do sprawnych i efektywnych rozwiązań w ustaleniach prawnych, o czym my obywatele przekonujemy się w codziennym życiu.

W obliczu ożywionych nastrojów i różnorodnych emocji, towarzyszących wyborom samorządowym, które odbywały się w naszym kraju jesienią 2014 roku, w kontekście współczesnych tendencji w uprawianiu polityki, warto zastanowić się, czym kierujemy się my, obywatele, w wyborze swoich przedstawicieli do władzy państwowej oraz lokalnej. Czy w naszych oczekiwaniach jest miejsce na gwarancję i ochronę wartości podstawowych takich jak bezpieczeństwo i porządek publiczny? Czy dokonując wyboru kandydatów świadomie i odpowiedzialnie myślimy o przyszłości swoich najbliższych oraz lokalnej społeczności, której jesteśmy członkami?

Wydarzenia, z jakimi mamy do czynienia w życiu codziennym, niejednokrotnie urastające do rangi zagrożeń, a nawet kryzysów dla określonych środowisk społecznych naszego kraju, z którymi niejednokrotnie muszą zmierzyć się organy administracji rządowej oraz terytorialnej, są żywą inspiracją do naukowych rozważań, badań, dyskusji i refleksji na temat wielorakich perspektyw bezpieczeństwa, co zaowocowało powstaniem niniejszej monografii. Składa się ona z 26 artykułów naukowych poświęconych problematyce zapewnienia bezpieczeństwa wewnętrznego państwa w aspekcie działań administracji publicznej, istniejących regulacji prawnych, a także w kontekście współczesnych zagrożeń i procesów społecznych, takich jak bezrobocie, bieda i wykluczenie społeczne, konflikty etniczne lub starzenie się populacji. W publikacji tej poruszane są również kwestie współpracy międzynarodowej, zwłaszcza w obszarze bezpieczeństwa ekologicznego i energetycznego.

Mamy nadzieję, iż opracowanie to, stanowiące szerokie ujęcie problematyki bezpieczeństwa w wielu sferach życia społecznego przyczyni się do wzrostu świadomości społecznej w tym niezmiernie ważnym obszarze codziennego funkcjonowania człowieka, grup i społeczeństwa.

Pragniemy podziękować wszystkim Autorom, którzy przyczynili się do powstania tej monografii. Szczególne słowa podziękowania kierujemy do jej Recenzentów, Panów Profesorów: Mariana KOPCZEWSKIEGO oraz Krzysztofa ROKICIŃSKIEGO za wnikliwe i konstruktywne uwagi, które znacząco przyczyniły się do wysokiego poziomu treści merytorycznej monografii.

Helena MAREK
Andrzej ZDUNIAK